

„Jaučiuosi prisilietęs prie istorijos“

*Bostono (JAV) Gedulo ir vilties dienos minėjime svečias iš Lietuvos **Tomas Jankus** papasakojo apie įsimintiną patirtį ekspedicijoje „Misija Sibiras“:*

Prieš 75 metus, birželio 14 d., prasidėjo masiniai lietuvių trėmimai į Sibirą.

Tarp tremtinių buvo ir mano senelis, kurį įvardyčiau kaip vieną pagrindinių mano įkvėpėjų, skatintojų ir, žinoma, visos Sibiro tragedijos pasakotojų, įžiebusių manyje ugnelę, vėliau išaugusią į didelį norą aplankyti tolimuosius Rytus.

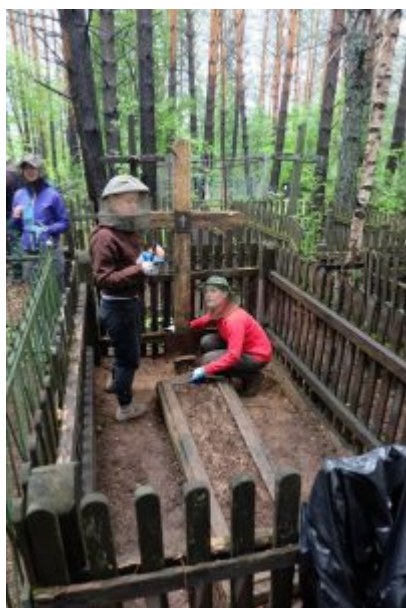
Tomo Jankaus asmeninio archyvo nuotraukos

Šis troškimas išsipildė visiškai netikėtai: atsitiktinai išgirdęs, kad iki „Misijos Sibiras‘14“ dalyvių atrankos registracijos (o norinčiųjų keliauti buvo per 700) liko vos kelios valandos, net nedvejodamas užpildžiau anketą ir jau 2014 m. liepos 17 d. šešiolika narsių, aukštai galvas iškėlusių jaunuolių – tarp jų ir aš, jauniausias ekspedicijos dalyvis – buvome išlydėti iš Vilniaus geležinkelio stoties į Maskvą, kur prasidėjo ekspedicija „Misija Sibiras‘14“. Tiesa, kitaip nei prieš 75 m., vykome savo noru, vedami smalsumo ir nežinomybės jaudulio, pagarbos trėmimų aukoms, pilietiškumo ir stiprybės jausmo.

Trumpai apie projektą:

„Misija Sibiras“ yra Labdaros ir paramos fondo „Jauniems“ rengiamas jaunimo pilietiškumo ir patriotiškumo ugdymo projektas. Nuo projekto vykdymo pradžios lietuvių tremties ir įkalinimo vietose Sibire jau apsilankė keturiolika jaunimo ekspedicijų, sutvarkiusių daugiau kaip 100 lietuviškų kapinių ir susitikusių su ten vis dar gyvenančiais lietuviais.

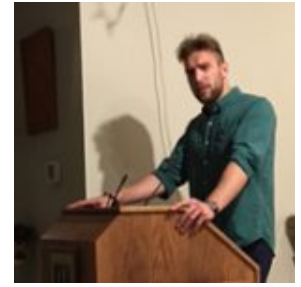

Kiekvienas norintis dalyvauti projekte užpildo anketą, kuri skelbiama kasmet balandžio-gegužės mėn. Iš užpildytų anketų atrankama apie 70 žmonių, kurie yra kviečiami į antrąją atrankos etapą - bandomąjį žygį Lietuvoje. Po žygio, kuriame įveikiama apie 50 km, atrankama galutinė ekspedicijos komanda.

Suburta nauja projekto dalyvių komanda Sibire lankosi vasarą, liepos-rugpjūčio mėnesiais. Ekspedicijoje, trunkančioje apie dvi savaites, jaunimą lydi patyrę ekspedicijų vadovai. Pagrindinis komandos tikslas - sutvarkyti rastas lietuvių kapines, susitikti ir pabendrauti su Sibire likusiais gyventi tautiečiais.

Po ekspedicijos į Lietuvą grįžusi komanda pradeda svarbiausią projekto etapą - projekto rezultatų ir veiklos pristatymus visuomenei. Tokie pristatymai, rengiami Lietuvos mokyklose, universitetuose, bendruomenių centruose ir t. t., trunka iki kitų metų balandžio mėnesio, t. y. iki naujos projekto dalyvių atrankos. Projekto „Misija Sibiras“ dalyviai kasmet kviečiami pristatyti ekspedicijos veiklą ir svetur gyvenantiems lietuviams bei užsieniečiams.

Tomas Jankus
Gedulo ir vilties
dienos minėjime
Šv. Petro
bažnyčioje Bostone

Džiaugiuosi, kad turėjau galimybę pasidalyti savo išpūdžiais ir patirtimi su Bostono lietuvių bendruomene, minint Gedulo ir vilties dieną. Bendruomenės nariai labai maloniai ir svetingai mane priėmė, itin atidžiai klausėsi ir domėjosi ekspedicijos patirtimi. Džiugu, jog istorija sieja mus visus, kad ir kokiame pasaulio krašte būtume.

Prisilietė prie skaudžios mūsų tautai ir valstybei istorijos

Kaip ir minėjau, Sibiro tema man buvo aktuali ir įdomi ne tik Lietuvos istorijos požiūriu, bet taip pat ir dėl asmeninių priežasčių – ji glaudžiai susijusi su mano šeimos istorija. Senelis buvo ištremtas į Mažąją Ungutą, Krasnojarko kraštą. Taip sutapo, kad mūsų ekspedicija vyko kaip tik į Krasnojarsko kraštą, tačiau lankėmės kitose vietose, o senelio tremties vieta jau buvo aplankyta per ankstesnes ekspedicijas.

Šiaip ar taip, nuvykęs į Sibirą ir keliaudamas per apleistus, beveik išnykusius kaimus, bendraudamas su vietiniais gyventojais ir matydamas jų gyvenimo sąlygas, pasineri į tą būtį, kuri sukuria tremties tikrovės vaizdus: didžiulė taiga juosia mažą gyvenvietę, kurioje visą dieną dirba tremtiniai, upe plukdomi rąstai, kertami medžiai, vyrai stengiasi išmaitinti savo šeimą, prasimanydami įvairių žemės ūkio darbų, žvejojami, tačiau po visu tuo slepiasi skausmas ir liūdesys, veriantis kiekvieno tremtinio širdį.

Atvykę į Lesosibirską, sutvarkę lietuvių tremtinių kapines, pastatėme 5,5 m aukščio kryžių. Iššūkis buvo ne tik tokių pagaminti, bet taip pat ir įstatyti. Keliaudami ir ieškodami lietuvių tremtinių gyvenviečių, kapinių susidūrėme su daugybę sunkumų, ne tik fizinių, bet ir emocinių, nes žygiuoti tris dienas kalvotomis vietovėmis, stengiantis nesutikti meškų ir įveikti atstumą sveikam, nešant ant pečių 20 kg kuprinę, buvo tikras išbandymas. Tačiau, pasak mūsų ekspedicijos vado, buvome ypač vieningi ir labai dainingi. Žingsniuodami Sibiro taiga, laukais, pievomis, upėmis ir pelkėmis traukėme lietuviškas dainas, tarp jų ir partizanų bei tremtinių dainas. Be to, visą kelią lydėjo uodai. Man jie „draugiją“ palaikė visą parą.

Ekspedicijos metu sutvarkėme 9 tremtinių ir politinių kalinių kapines bei susitikome su Krasnojarsko srityje vis dar gyvenančiais lietuviais. Kodėl jie negrįžo į Lietuvą? Kodėl jie dar ten? Jie buvo sugrįžę, bet nieko nerado: nei ūkio, nei stogo, nei kaimyno – čia jie, tremtiniai, neturėjo nieko, todėl pasirinko likti Sibire, kur gyvenimas jau buvo įgavęs pagreitį, kur kiemo darželyje žydėjo gėlės, o daržo lysvėje augo bulvės, nors ir toliau puoselėja viltį kada nors grįžti į tėvynę. Kaip sutikti vietiniai rusų gyventojai sakė, lietuviai išsiskyrė tuo, jog buvo nagingi, darbštūs, ūkiški ir labai draugiški. Jie ne tik prasigyveno, susikūrė ūkius, bet taip pat ir rusų tremtinius išmokė ūkio darbų. Kaime lietuvių namą-baraką atskirsi iškart – tuo įsitikinome ir mes patys: namas sutvarkytas, palangės nudažytos, kieme žydi gėlės, tvora tvarkinga, neišvirtusi.

Sako, jog ši ekspedicija keičia. Keičia požiūrį, keičia mąstymą, galbūt keičia vienus ar kitus gyvenimo etapo sprendimus. Ir aš jaučiuosi prisilietęs prie istorijos, kuri yra ypač skaudi mūsų tautai ir valstybei. Greičiausiai nesuklysiu teigdamas, jog anų tolimų įvykių pasekmes jaučiame ir dabar, tačiau patirtis, įgyta būnant ten, Sibire, vaikščiojant mūsų senelių ir protėvių išmintais takais, kuriais jie eidavo tam, kad išgyventų, mane sustiprina ir įpareigoja. Mūsų tėvynainiai aukojo viską, kad išsaugotų ne tik savo gyvybes, bet taip pat ir lietuviybę, istoriją, vertybes ir papročius, kuriuos galėtų perduoti savo atžaloms.

Nors ir esu aistringas krepšinio gerbėjas, manau, kad nė vienas laimėtas medalis neprivertė taip didžiuotis Lietuva, kaip stovėjimas susikibus už rankų, giedant Tautišką giesmę Sibire, kapinėse, apsuptose laukinės taigos, tačiau persmelktose sakralumo ir istorijos dvasios. Išlaikykite ir saugokime vienybės dvasią.

Su Bostono lietuvių bendruomene minėjo Gedulo ir vilties dieną

Bostono lietuviai mini Gedulo ir Vilties dieną Šv. Petro bažnyčioje. Dalios Shilas nuotrauka

Birželio 12 d. Bostone vykusiame Gedulo ir vilties minėjime dalyvavo ir nuolatinė lietuviybės išeivijoje puoselėtoja, džiazo vokalistė, kompozitorė ir aranžuotoja Simona Minns ir, pritardama kanklėmis, atliko partizanų ir kitas dainas.

Džiazo vokalistė, kompozitorė ir aranžuotoja Simona Minns atlieka partizanų dainas. D. Shilas nuotr.

Baigusi džiazo vokalo bakalauro studijas Vilniuje, Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje, o prieš metus Berklio muzikos koledže (Berklee College of Music)

įgijusi šiuolaikinės kompozicijos ir prodiusavimo specialybę, šiuo metu pasirodo scenoje atlikdama savo kurtus šokio spektaklius, dirba kaip aranžuotoja ir kitų atlikėjų albumų prodiusere, rašo muziką Lietuvos kameriniams orkestrams. Simona daug koncertuoja ne tik kaip džiazo dainininkė, bet ir kaip kanklininkė, atlikdama lietuvių liaudies dainas solo arba su savo vyru Dorsey Minns ar kolegomis iš koledžo.

„Iki šio koncerto mano repertuare nebuvo partizanų dainų, – sakė Simona Minns, – tačiau bendruomenės pirmininkei Rimai Girniuvienei pasiūlius, nusprendžiau praplėsti savo repertuarą. Tai liūdnos ir žiaurios dainos, tikrai nuspalvinančios to laikmečio žmonių godas, baimes ir viltis.“

Simona, pritardama kanklėmis, atliko Gintarės Jautakaitės „Viešpaties leliją“ ir šias partizanų dainas: „Gal Pavargai“, „Palinko liepa šalia kelio“, „Alyte“, „Ant aukštų kalnelių“.

Renginio metu bendruomenės pirmininkė Rima Girniuvienė kvietė visus, turinčius Lietuvos pilietybę, pasirašyti PRIEŠ Baltarusijos Astravo atominės elektrinės statybą, vykdomą vos už 20 km nuo Lietuvos sienos. Naujosios Anglijos apygardos pirmininkė Regina Balčaitienė pasidžiaugdama, kad Bostono lietuviai kasmet susirenka paminėti šią svarbią tautai dieną, apžvelgė ir visų lietuviškų apylinkių veiklą. Pristatydama susirinkusiesiems žurnalą „Pasaulio lietuvis“ ir šią svetainę, kviečiau ne tik skaityti, bet ir mums rašyti.

Dėkojame Tomui Jankui ir Simonai Minns už prisilietimą prie mūsų istorijos. „Išlaikykite ir saugokite vienybės dvasią.“

Parengė Dalia Shilas, PLB Viešųjų ryšių komisijos pirmininkė ir JAV LB Bostono apylinkės valdybos narė

www.pasauliolietuvis.lt

Mielai pasidalysime svetainėje ir žurnale skelbiamais tekstais ir nuotraukomis, tik prašome nurodyti informacijos šaltinį ir autorius.

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

